

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1**Πόλεμος και ειρήνη**

Το κείμενο είναι απόσπασμα από τον πρόλογο που έγραψε το 1997 για την τέταρτη έκδοση του βιβλίου του «Il problema della guerra e le vie della pace» (Il Mulino, 1997).

Τρέφουμε πάντοτε την αυταπάτη ότι ο πόλεμος στον οποίο μαχόμαστε θα είναι ο τελευταίος πόλεμος. Η στιγμή κατά την οποία μπορούσαμε να παραδοθούμε σε αυτή την αυταπάτη ήταν το τέλος της θανάσιμης σύγκρουσης μεταξύ των δυο μεγαλύτερων δυνάμεων του κόσμου. Η αυταπάτη διήρκεσε λίγο. Δεν μπορούμε να πούμε, βέβαια, ότι αιφνιδιαστήκαμε. Παραδόξως, ενώ μαινόταν ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία, δεν μιλήσαμε πολύ για τα ειρηνιστικά κινήματα. Κι ωστόσο αυτά δεν έμειναν αδρανή.

Είναι υπέροχη η φωνή των υποστηρικτών της ειρήνης. Ποιος όμως την ακούει; Ποιος πιστεύει αληθινά ότι η επίκληση της ειρήνης από ανθρώπους καλής θέλησης μπορεί να αλλάξει την πορεία του πολέμου και να έχει καθοριστική επίδραση στην τραγική μοίρα των λαών που πλήττονται; Θα λέγαμε ότι η ενάρετη διαδήλωση των ειρηνιστών και η πιο απάνθρωπη πολεμική δράση που σπέρνει τον θάνατο είναι δυο γεγονότα που συντελούνται το ένα πλάι στο άλλο και ταυτόχρονα, χωρίς ποτέ να παρεμβαίνει το ένα στο άλλο.

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, τα θέματα του ειρηνισμού πρέπει να συγκεντρώνουν ξανά την προσοχή μας. Δεν μπορούμε όμως να μιλάμε για ειρηνισμό γενικά, χωρίς να κάνουμε τις αναγκαίες διακρίσεις. Ειρηνισμός δεν είναι μόνο να επικαλούμαστε την ειρήνη, να προσευχόμαστε για την ειρήνη, να βεβαιώνουμε ότι θέλουμε την ειρήνη, να προστρέχουμε διακινδυνεύοντας τη ζωή μας για να προσφέρουμε ανθρωπιστική βοήθεια στους τόπους όπου μαίνεται ο πόλεμος. Αυτός είναι ο ηθικο-θρησκευτικός ειρηνισμός, ο οποίος εμπνέεται συνειδητά από την ηθική των καλών προθέσεων: να αντιτάσσουμε την απόλυτη μη βία σε κάθε μορφή βίας, ακόμη και στην πιο μικρή. Να προσφέρουμε και την άλλη παρειά. Καλύτερα να πεθάνουμε όπως ο Άβελ παρά να ζούμε όπως ο Κάιν. Ο αντίλογος σε όλα αυτά είναι ότι το να πρεσβεύουμε αυστηρά και με συνέπεια την απόλυτη μη βία χρησιμεύει για να σώσουμε την ψυχή μας, αλλά ποτέ δεν εξάλειψε τη βία σε αυτόν τον κόσμο.

Μπροστά σε αυτές τις αντιρρήσεις, νομίζω ότι οι ειρηνιστές σήμερα οφείλουν να πάρουν υπόψη τους ότι, αν θέλουν να αναπτύξουν μια πολιτικά σημαντική δράση, πρέπει να μη λησμονούν την ηθική της ευθύνης. Όχι μόνον: «Κάνε αυτό που πρέπει και ας γίνει αυτό που μπορεί να γίνει», αλλά και: «Δράσε με τρόπο ώστε η δράση σου να μην είναι μόνον καλή καθαυτή, αλλά να έχει και καλές συνέπειες».

Υπάρχουν δύο τουλάχιστον εκδοχές αυτής της μορφής υπεύθυνου ειρηνισμού, τις οποίες θα αποκαλούσα –για να τις διακρίνω από τον ηθικο-θρησκευτικό ειρηνισμό– θεσμικές, επειδή, προκειμένου να εξαλείψουν τον πόλεμο ή τουλάχιστον να περιορίσουν την επέκτασή του, προσφεύγουν και οι δυο όχι μόνον στα λόγια, σε συμβολικές ενέργειες, σε πειστικά επιχειρήματα, αλλά στην προώθηση και στην πραγματοποίηση προληπτικά σχεδιασμένων ενεργειών. Η πρώτη εκδοχή είναι εκείνη η οποία, θυμίζοντας τη διάκριση του Γκάντι ανάμεσα σε παθητική μη βία και ενεργητική μη βία, προβλέπει τη δυνατότητα μη ένοπλης άμυνας, που προσφεύγει μόνο σε δράσεις όπως η παθητική αντίσταση, η άρνηση συνεργασίας με δημόσιες εξουσίες, η πολιτική ανυπακοή, το μποϊκοτάζ. Η δεύτερη εκδοχή είναι εκείνη που βασίζεται στη διάκριση ανάμεσα στη διάχυτη και άρα ανεξέλεγκτη βία και στη συγκεντροποιημένη και ελεγχόμενη βία, όπως εκείνη ενός οργανισμού πάνω από τα μέρη, ο οποίος κατέχει την αποκλειστική χρήση των βίαιων μέσων.

Ωστόσο, οι διεξαγόμενοι πόλεμοι καταδεικνύουν και την ανεπάρκεια του θεσμικού ειρηνισμού. Είναι αλήθεια ότι ο πόλεμος κάνει πάντοτε αναγκαία την ειρήνη. Αλλά η ειρήνη συνεχίζει να είναι, όπως πάντοτε ήταν, μια ανακωχή μεταξύ δυο πολέμων. Οι ρεαλιστές παρομοιάζουν τις πορείες υπέρ της ειρήνης με τις λιτανείες που έκαναν κάποτε οι χωρικοί παρακαλώντας να πέσει βροχή. Μετείχα και εγώ σε πορείες για την ειρήνη στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, παρά την πολλές φορές διακηρυγμένη προτίμησή μου για τον θεσμικό ειρηνισμό. Αν με βαστούσαν τα πόδια μου, θα συνέχιζα ακόμα να μετέχω. Γιατί θα συνέχιζα να μετέχω; Επειδή γνωρίζω ότι ακόμα και αν όλοι οι χωρικοί του κόσμου συνενώνονταν για να φέρουν τη βροχή, η βροχή, όταν θα έπεφτε, δεν θα εξαρτιόταν από τις παρακλήσεις τους. Δεν έχω όμως αμφιβολίες για το ότι, αν όλοι οι πολίτες του κόσμου συμμετείχαν σε μια πορεία για την ειρήνη, ο πόλεμος επρόκειτο να χαθεί από το πρόσωπο της γης.

Νορμπέρτο Μπόμπιο

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η κιβωτός του Νώε

Το ποίημα είναι του Ανδρέα Εμπειρικού και ανήκει στη συλλογή «Τέσσερα ποιήματα για τον γιό μου Λεωνίδα, όταν ήταν μικρό παιδί», ΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΠΑΣΑΙ Ή Η ΣΗΜΕΡΟΝ ΩΣ ΑΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΩΣ ΧΘΕΣ, (Αθήνα: 1984, εκδ. Αγρα)..

Ήταν ανάγκη ως φαίνεται να έρθουν τα νερά
Έτσι εμάζεψε ο Νώε τα παιδιά του

Και όλα τα ζώα της πλάσεως όλα τα πετεινά
Και όλα τα βαλε στην αγκαλιά του
Όμως απ' όλα πρώτον έβαλε μέσ' στην καρδιά του την αγάπη
Κι έτσι εφάνη το Αραράτ και το κλαρί που εκόμισε το περιστέρι

Δόξα λοιπόν στα χέρια του

Δόξα στα γένεια του

Και δόξα μεγάλη στην καρδιά του.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των δύο μορφών του ειρηνισμού και τις διάφορες εκδοχές τους σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων, όπως αυτές παρουσιάζονται στο κείμενο 1.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιχειρεί να αφυπνίσει τους ειρηνιστές του κόσμου να αναλάβουν ενεργό δράση. Να εντοπίσετε τρεις γλωσσικές επιλογές στην 3η και 4η παράγραφο του Κειμένου 1, εξηγώντας πώς αυτές υπηρετούν την παραπάνω πρόθεση του συγγραφέα.

Μονάδες 15

B2. A. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το νόημα της αναλογίας που υπάρχει στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1; **(Μονάδες 5)**

B. Να ξαναγράψεις το παρακάτω απόσπασμα (3η παράγραφος, Κείμενο 1), αντικαθιστώντας τις τονισμένες λέξεις με άλλες που καθιστούν το ύφος λόγου περισσότερο οικείο: (μονάδες 5)

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, τα θέματα του ειρηνισμού πρέπει να συγκεντρώσουν ξανά την προσοχή μας. Δεν μπορούμε όμως να μιλάμε για ειρηνισμό γενικά, χωρίς να κάνουμε τις αναγκαίες **διακρίσεις**. Ειρηνισμός δεν είναι μόνο να επικαλούμαστε την ειρήνη, να προσευχόμαστε για την ειρήνη, να βεβαιώνουμε ότι θέλουμε την ειρήνη, να **προστρέχουμε** διακινδυνεύοντας τη ζωή μας για να προσφέρουμε ανθρωπιστική βοήθεια στους τόπους όπου μαίνεται ο πόλεμος. Αυτός είναι ο ηθικο-θρησκευτικός ειρηνισμός, ο οποίος εμπνέεται συνειδητά από την ηθική των καλών προθέσεων: να **αντιτάσσουμε** την απόλυτη μη βία σε κάθε μορφή βίας, ακόμη και στην πιο μικρή. Να προσφέρουμε και την άλλη παρειά. Καλύτερα να πεθάνουμε όπως ο Άβελ παρά να ζούμε όπως ο Κάιν. Ο αντίλογος σε όλα αυτά είναι ότι το να **πρεσβεύουμε** αυστηρά και με συνέπεια την απόλυτη μη βία χρησιμεύει για

να σώζουμε την ψυχή μας, αλλά ποτέ δεν **εξάλειψε** τη βία σε αυτόν τον κόσμο.
(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

B3. Να παρουσιάσετε πώς ο συντάκτης του κειμένου 1 οργανώνει τη σκέψη του στην 5^η παράγραφο.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Αφού εντοπίσετε το θέμα που αναδεικνύει το ποιητικό υποκείμενο, να αναφέρετε ποια στάση φαίνεται να έχει απέναντι στον Νώε και πώς αυτή αναδεικνύεται στο Κείμενο 2. Πιστεύετε ότι χρειαζόμαστε έναν σύγχρονο Νώε; Να απαντήσετε με τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες και με αναφορές από το κείμενο σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Συγκλονισμένοι από την συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία, ενός πολέμου στην καρδιά της Ευρώπης, γράφετε ένα άρθρο 350-400 λέξεων στο ιστολόγιο του σχολείου σας, παρουσιάζοντας τις σκέψεις σας για τις επιπτώσεις αυτού του πολέμου στους λαούς της Ευρώπης γενικότερα. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να δράσουν οι ηγέτες αλλά και οι λαοί στο μέλλον για να αποφύγουμε την επανάληψη ενός τέτοιου δραματικού γεγονότος;

(Μονάδες 30)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ

Φροντιστήρια ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ